

לשמוע קול תורה - פסוק השבוע

פרשתתולדות

אברהם הוליד את יצחק

"וְאַלֶּה תוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן אֲבְרָהָם אֲבְרָהָם הוֹלִיד אֶת יִצְחָק" (בראשית כה, יט).

והלוא אם יצחק הוא בנו של אברהם - ברור שאברהם הוא שהולידו!

פשר הכפילות הוא שאברהם ויצחק הם שתי אישיות מיוחדות השונות זו מזו מאוד, עד כי קשה כל כך להאמין שאברהם הוליד את יצחק.

כי הנה אברהם הוא איש אוניברסלי, ויצחק איש ארץ ישראל. אברהם הוא איש החסד, ואילו יצחק הוא הדין בכל תוקפו.

אברהם הוא איש אוניברסלי שמגייר עם אשתו נפשות רבות. הוא האיש שיוצא למלחמת עולם כדי לשחרר לא רק לוט אלא גם את סדום מארבעת המלכים שניצחו אותם, הוא האיש המתפלל למען סדום ועמורה, והוא האיש שקורא בשם ה' א-ל עולם. סיפורי התורה על הכנסת האורחים של אברהם משמשים דוגמה ומופת בכל דור, וכשרוצים ללמד הכנסת אורחים מהי מזכירים את הכנסת האורחים של אברהם אבינו.

יצחק, לעומתו, הוא איש ארץ ישראל. הוא האיש שלא יצא מעולם מן הארץ, הוא האיש שהלך לשוח בשדה, הוא האיש שזרע בארץ ומצא מאה שערים. יצחק הוא הקרבן שקיבל עליו את הדין והסכים להיעקד על גבי המזבח. הוא איש שאינו מחפש הזדמנות להשלים עם שכניו, וכשהם באים אליו הוא שואל "מדוע באתם אלי ואתם שונאתם אתי?!" (כו, כז). הוא אינו כורת ברית אתם, אלא "וישלחם יצחק וילכו מאתו בשלום" (כו, לא). בקיצור, יצחק מעוניין להתרחק מהם.

לכאורה נראה שאין כל קשר פנימי אמתי בין שתי האישיות האלה כי אם קשר ביולוגי בלבד, זה האב וזה הבן.

על כן באה התורה ומעידה על הקשר העמוק בין שני האבות, האב והבן:

האוניברסליות של אברהם לא תוכל להצליח כל עוד לא יהיה העם היהודי לאומה על ארצו ועל אדמתו. האוניברסליות השלמה מתקיימת רק כאשר עם ישראל משמש אור לגויים ומצפן לאנושות.

החסד נצרך לעולם, "עולם חסד יבנה" (תהלים פט, ג), אבל כערך יחיד הוא מסוכן כי הוא עלול להביא להשלמה עם הרשעים ועם הרשעות בשם החסד. איש החסד המוחלט יציל גם את ההורג את עמו. כדי שהחסד של אברהם יוכל לתת ביטויו האמתי בעולם הוא צריך מסגרת של דין - הוא צריך את הגבורה של יצחק.

גם דינו של יצחק בלי חסדו של אברהם היה הופך את העולם לגיהנום, לעולם שאי אפשר לחיות בו, כי אף שבני אדם יכולים לשאוף לשלמות במהות חייהם הם בלתי שלמים. הם יכולים להתעלות אבל לא להיהפך למלאכים.

רק אברהם ויצחק יחד, באיחוד הערכים הנראים כסותרים, מכינים את דרכו של יעקב הנושא את מידת האמת, והוא יהיה ישראל האמתי.

אברהם הוליד את יצחק, והם יחד הולידו את יעקב - את ישראל.